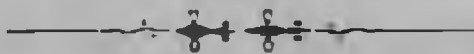

ȘEZĂTOAREA

REVISTĂ DE FOLKLOR

Anul VII No. 9 și 10. — Noembre-December 1902.

MEMBRII ÎNTEMEIETORI AI REVISTEI:

Ioan Adam, Constanța; I. Atanasiu, inv., Hîntești, Dorohol; D. Adămescu, inv., Dimăchoni, Dorohol; Preotul T. Bălășel, învățător, Ștefănoști, Vilcea; I. Bondescu, învățător, Borona, juil. Suceava; G. G. Burghieleu, deputat și avocat, Dorohol; I. Cosmescu, inv., Buftes, Ilfov; I. Cosmescu, inv., Buncști, Argeș; Gh. Cosmovici, institutor, Tg. Neamțului; V. Costăchescu, inv., Ploșoși, Suceava; T. Danulescu, inv., Fărcăș, Suceava; I. Dumitrescu, Bohoci, Bacău; Gustav Duperré, Broșteni, Suceava; Dr. Toma Dicescu, profesor, Cîmpulung; Ștef. Floures, inv., Bohoci, Bacău; P. Gheorghiescu, inv., Cotirgăș-Broșteni, Suceava; Artur Gorocăi; P. Herescu, inv., Găinești-Mălini, Suceava; Vasile Hudică, inv., Bogdănești, Suceava; Serafim Ionescu, institutor, Fulticea, fost învățator școlar; T. C. Ionescu, inv., Pașcani, Suceava; Gh. Lupășcu, inv., Vascani, Suceava; M. Lupescu, Directorul orfelinatului agricol «Ferdinand», Zorleni, Tutova; Radu Marinescu, inv., Heeră-Lespezi, Suceava; N. Mateescu, inv., Cirligi, Neamț; S. Mihăilescu, inv., Buda-Dolhasca, Suceava; D. Mindricel, inv., Meroni-de-jos, Vlașca; I. Morariu, profesor, Buzău; I. Mojeriu, inv., Crucea-Broșteni, Suceava; I. T. Poporici, inv., Busia, Iași; I. Postolucă, inv., Rădeni, Focșani; Bădulescu-Codin, inv., Priboani, Muscel; G. Rigo, Tureonii-de-sus, Gorj; Dom. D. Stoenescu, Craiova; Dobro Ștefănescu, inv., Urziceni, Ialomița; N. Stoleriu, inv., Zorleni, Tutova; Gr. Tubucariu, Fîntinele, Bacău; I. Teodorescu, inv., Broșteni, Suceava; I-ra Maria Todirescu, inv., Dolhasca, Suceava; Gh. Teodorescu-Kirileanu, licențiat în drept, profesor, Iași; N. Teodorescu, inv., jud. Tulcea; Simion Teodorescu-Kirileanu, inv., Zorleni, Tutova; C. Teodorescu, institutor, Roman; D. Teodorescu, normalist, Roman; N. Trofău, inv., Bălțatești, Neamț; Șt. Șt. Tușescu, publicist, Calafat; Hristian N. Țapu, profesor la liceul «Unirea», Focșani; A. Fusiliu, inv., Tâlaruși, Suceava; N. Văliu, inv., Pașcani, Suceava; I. Voinea, inv., Meroni-de-sus, Vlașca; Iuliu A. Zanne, București; Paul Zarișopol.

FALTICENI

TIPOGRAFIA M. SAIDMAN

1902

Abonamentul: 3 lei pe an; 4 lei pentru străinătate.

A se adresa ori ce corespondență și abonamentele, D-lui Artur Gorovei, în Folticeni.

CUPRINSUL:

O prefață publicată de G. T. Kirileanu	M. Eminescu
Dosarul lui Ion Creangă	Gh. Ienăchescu
Barbatul prost (poveste)	C. Teodorescu
Legende și tradiții :	
Plăcintele lui Sf. Gheorghe	M. Lupescu
Lacomul mai mult păgubește	M. Lupescu
Povestea femeilor răle și mazace	L. Mrejeriu
De ce e păcat să omori un ariciu	H. Țapu
Tradiții locale :	
Vasile cel mare	S. T. Kirileanu
Ciutecele lui Vasile cel mare	S. T. Kirileanu
Notițe :	
Din Mihul	N. Istrati
Serbători păgânești	D. Voniga
Zicători	Gh. Rudeanu
O nouă ediție a scrierilor lui Creangă	Gh. T. Kirileanu
Descintece :	
De beșica cea rea, de supus, de lungoare, pentru deochiatul vacilor, de deochiu	I. Dim. Durău
De desfăcut	Hristian Țapu
Note bibliografice.	

SEZĂTOAREA

Anul VII. Folticenî, Noembre-December 1902. No. 9 și 10.

O prefață

În broșura *Literatură populară sau Palavre și Anecdote* de E. Baican (București, 1882). Eminescu a publicat o prefață. Această broșură e alit de rară, și bibliotecile noastre publice siut așa de prost organizate, în cit oamenii cari și-au pus tot interesul să poată cunoaște această prefață, nu au izbutit ¹⁾.

Reproducind prefața lui Eminescu, credem că aducem un serviciu cercetătorilor.

„Nu e popor care să li intrat în contact cu Românul, fără ca acesta să-și bată joc de el. Siut nenumărate anecdotele populare în care se iau peste picior Grecii, Evreii, Nemții, Ungurii, Polonii, Muscalii; asupra Țiganilor există o întreagă epopee populară în versuri lapidare, cum și-au făcut biserică, ce predică le-a ținut părintele Porgație și popa Mătrăgună, cel de viață bună. Crezul și cele zeco porunci s'au restălmăcit de cătră Român și s'au potrivit neamului; despre Bulgari există asemenea o lungă povestire a lui Hagi Ival craiul, care a vrut să ia Țarigradul înarmat c'un praz; despre Serbi asemenea, c'un cuvint despre toți.

Un obiect predilect al ironiei populare e popa și călugărul. Mulțimea cea mare de călugări și lipsa de cultură a clerului laic și monastie vor fi fost în mare parte cauza acestei ironii.

Din această limbă puțin cultivată a literaturii populare, d. Baican ne trimele cite-va probe, care de sigur vor interesa.

Între mulțimea de tipuri, Românul însuși apare isteț și batjocoritor, personificat ici în Pepelea, colo în Păcală.

Cronicele noastre, descrierea lui Mateiu-Basarab, făculă de diaconul Paul din Aleppo, scriitorii poloni mărturisesc că la mesele Domnilor Basarabî și Mușalinî se cînta și se glumea mult. Ast-fel bunăoară cîntecul desgropat :

1). D-l Marie Chendi în prefața volumului I din *Opere Complete* de Eminescu, editat de Institutul *Minerva* din București.

Această prefață a lui Eminescu este publicată în *ziarul „Timpul”* nr. 4 din 1881

— 129 — la *„Anuarele xxi și de anecdote de lui E. Baican”*.

În *ziarul „Timpul”* din 6 Febr. 1882 anecdota de E. Baican iar la 10 decol a fost publicată în *„Anuarele xxi și de anecdote de lui E. Baican”* după următoarea broșură I de *Palavre și Anecdote*.

In prefața lui Eminescu în „Timpul” din 13 dec. 1881: „Copielesc și public în broșură (într-un număr de E. Baican) ...”
„Căci este rară și fascinantă și bună”
„17.11 public 1881: cum a înaltul fețele și dracu”

«Ștefan, Ștefan Domn cel mare,

«Seamăn în lume nu are

se cînta *unisono* de către toți mesenii. Bufonii își făceau mendrele, zicîndu-i lui Vodă „măi vere“; curțile domuești erau pline de cimpoiăș. ospetele țineau cîte două-spre-zece ceasuri în șir și'n această viață, pentru care Miron Vodă Barnoschi zice că „e dulce Domnia la Moldova“, răsuna numai din cînd în cînd buciumul răsboinic chemînd Vrancea și Cîmpulungul, Soroca și Tigheciul, Țara de sus și Țara de jos sub cei doi Vornici, ce comandau aripele, împotriva dușmanului. Pe cai, cărora le ziceau :

Așterne-te drumului

Ca și carba cîmpului

La suflarea vîntului.

În țară s'arunca, o adevărată vijelie, spre margine și vai de neamul ce-î iucăpea pe minii.

Ceea ce presupunem este însă, că în vremea unora dintre dinastii romîni cată să fi existat o epocă literară, ale cărei rămășițe fragmentare se mai găsesc astăzi și cari pe zi ce merge se imputuicază.

Anecdotele au idealmintrelea proprietatea de a se schimba cu timpul și de a se adapta actualității; multe pot fi de tot moderne.

Bogăția consonantică și vocalică a limbii îi dă înlesnire Romînului de a imita cu ușurință pronunția altor popoare, pe cînd celelalte cu greu deprind fonologia limbii noastre.

Reproducînd aceste anecdote, nădăjduim că autorul lor își va continua lucrarea, în care arată talent și se va sili să desgroape mai tirziu povestile lui Pepelea, cari sînt fără contestare mai vechi de cît aceste ce scăpară din contactul cu străinii“.

publicată în de G. T. Kirileanu.

M. Eminescu

Dosarul lui Ion Creangă

Admiratori ai marelui povestitor Ion Creangă, sîntem hotărîți a publica în „Șezătoarea“ tot ce se atinge de el. Data asta reproducem un document important. Este o scrisoare pe care iconomul Gh. Ienăchescu a publicat-o în ziarul *Evenimentul* din Iași, ca răspuns D-lui A. D. Xenopol care, precum se știe, a luat inițiativa ridicării unui monument lui Creangă, în Iași.

Nu facem nici un comentariu asupra acestei scrisori, rămînînd ca cetitorii să-și dea singuri părerea.

„Fiind că onor. D. Alexandru Xenopol mi-a dat voie să răspund

la cele ce s'a zis la adresa mea prin jurnalul Evenimentul, în urma scrisoarei ce am adresat personal și confidențial d-lui Xenopol, motivat de invitarea ce mi-a făcut domnia-sa ca să fac parte din un comitet instituit în scop de a aduna mijloace, din care să se ridice un *bust lui Ion Creangă*, despre care a zis prin scrisoarea mea :

Cunosc prea mult și pe Ion Creangă și ce a scris și cum a scris, — și tocmai de asta nu mă pot preta la așa ceva.

Comitetul, — îmi spuse d. Xenopol că a găsit cu cale să publice scrisoarea și apoi s'o însoțească de aspre muștrări ca :

Cum se poate ca eu să caut a înjosi și chiar să întunec memoria unui scriitor popular ca Ion Creangă, ciud cei mai luminați bărbați recunosc meritele literare ale lui Ion Creangă : și ca : dacă mi-a greșit ceva să-l ert. — Apoi verbal îmi spune D. Xenopol că eu, prin cuvintele : *nu mă pot preta la așa ceva*, insult lumea care a luat o inițiativă, arătând-o că ar umbla după niscaiva foloase. — Asupra punctului întâiu răspund că :

Lumea nu știe ca mine despre caetul manu-scris cu povești, pe care Ion Creangă l'a luat de la un bătrîn Costache Bută și pe care nu i l'a dat bătrînului nici în ziua de astăzi.

Nu știe că Ion Creangă trăia cu o oare care Tinca Vartic ce era de o deșteptăciune foarte cu mult superioară lui Ion Creangă. Aceasta știa povești și anecdote și cite și mai câte. Așa în cit, cînd venea să-mi citească cite ceva, eu îi ziceam : măi ! asta ai auzit'o de la Tinca : el răspundea : ei, n'am mai auzit o de la Tinca, dar i-am celit-o și ei și mi-a aprobat-o. Apoi așa făcea Schiller marele scriitor german — mi-a spus Eminescu, că ori ce scriea nu da la tipar pînă nu cetea bucătarului lui ; și dacă bucătărița ridea cu lacrimi ori plîngea de cele ce auzea, Schiller înțelegea că lucrarea e savantă.

Eu, Constantin Gregorescu președintele primei case de economie, Vasile Receanu, B. Conta, venea și ne toca capul Ion Creangă cu cele ce urzea ori copia ei 'i îndreptam îi indicam îi ajutam fără a avea pretenții ; așa că pînă să ducea el să celească în Junime, era surite și resucite de noi smeriții, tot ce se vede scris de Ion Creangă.

Asupra punctului al doilea că eu așa avea vr'un ranchiun pe Ion Creangă, întreb : de cînd a murit incoace ? fiind că eu, după rugămintea lui Zachei Creangă care știa că alt prieten mai buu frate său nu are, a alergat la mine și m'a rugat să port grija îngropării lui Ion Creangă :

Ba, nu, zic : odată am avut cu el ceartă din cauză că fiind

doisprezece ani în concediu pentru că suferea de o boală rea, era era suplinat la școală și nu dădea suplinitorului de cit cinci-zeci de lei pe lună. Rugat fiind de suplinitorul lui, i-am zis : e păcat să nu-i dai macar șapte-zeci lei. Și tu să rămii cu două sute, — atunci, da ni-am certat. Dar s'a întâmplat să vie Eminescu și după ce am trimis să cumpere ceva de gustat, neam impacat. Astă gustare a ținut cam vr'o nouă oare, — și cite vr'o zece lei cheltueală, — pe fie care dintre noi.

Dacă pentru niște asemenea, trebuie a se ridica Busturii orii Statuții, e altă vorbă. Asupra punctului al treilea că eș aș fi insultat comitetul prin cuvintele : *nu mă pot preta la așa ceva*, zic : am auzit că s'a scos 300 de liste de subscripție și că aș a se trimete nu numai prin România proprie, ci și prin Basarabia, Bucovina, Transilvania, Macedonia etc. și dacă fie care listă ar stringe — fe-rească D-zeu cite una sută lei, ar face trei-zeci de mii de lei — cu care s'ar face, Ce? Mai iutliu nu știu ce s'a făcut cu cele două-sprezece mii de lei, pe care căpitanul C. Creangă fiul, i-a dat D-lui Xenopol pentru tipărirea ineditelor lui Ion Creangă despre care inedit, Gruber susținea din răspuțeri că a rămas, berechet ! eș însă le-am spus din capul locului că n'aș rămas nici două rinduri. Tot ce este, sunt cele tipărite în convorbiri literare. Acestea, D. Vasile Morțun cu permisiunea lui Ion Creangă s'a apucat să le scoală în broșuri. A tipărit șapte coale și atunci a murit și Ion Creangă. Aceste șapte coale tipărite în una mie exemplare le-a cumpărat D: Xenopol diud pe ele șapte sute de lei la D. Eugene Alexandrescu în casă. Pe lângă aceste șapte coale a mai rămas în convorbiri material încă de vr'o trei coale. Acesta l'a tipărit iarăși în coale D. Xenopol. În sine șapte sute lei pe șapte coale tipărite de D. Morțun și cu trei sute tipărite de D. Xenopol fac una mie lei; mai punnd apoi două sute de lei broșatul fac 1200 așa că 10,800 nu știu ce s'a făcut — osebit că broșurele s'aș vîndut cu cite un leu, — care fac încă 1000 de lei Dacă macar din aceștia s'ar fi făcut un grilaj la mormîntul lui Ion Creangă, tot ar fi fost ceva.

S'a sbătut căpitanul Creangă să scoată îndărăt banii dați, dar în zădar. I s'a răspuns prin mine de către D. Grigore Alexandrescu — care împreună cu Gruber reposat și cu D. Xenopol alcătueau un comitet, — că a apucat căpitanul a scăpa căciula pe baltă, și-i bună scăpată.

Iconom Gh. Ienăchescu, Amic intim și sincer a lui Ion Creangă încă din fragedă vristă și pînă la punerea lui în mormînt, și smerit

rugătoriu către D-zeu pentru sanatatea și ertarea păcatelor domnului Alexandru Xenopol".

Jasi, 4 Mart 1902.

In ziarul „Evenimentul” din 7 Mart 1902 se publica răspunsul lui A. D. Xenopol la socotala cheltuelilor ce s-au făcut in editarea scrierilor lui J. Creanga in cele 2 volume si caute la Jasi, cont sumat y de capitala lui J. Creanga.

Barbatul Prost

(POVESTE)

A fost o dată, tare de mult, cind lumea nu era așa lătră ca acum, cind un copil de trei ani te vinde'n două parale. Atunci gîsea era mai cuminte de cit oul, iar nu ca azi, cind oul s-o ales mai cuminte ca găina. — Se zice că, pe vremile acelea, era un om ș-o femeie, cari nu de mult să gospodarise împreună. Oameii uoștri o duceau cum o duceau, cind mai bine, cind mai rău; cind mai în nevoe, cind mai în belșug, cum dă D-zeu. De altfel erau gospodari, aveau la casa lor mai tot ce trebuie unui om pentru a trăi bine și a nu duce lipsă: boi la jug, vacă, oițe, popușoi în coșeriu, făină'n hambar, mascur lăet în pod și altele, ca la ori-ce gospodărie.

De cit un lucru era mai rău: Pe cit femeia era de vrednică și de înțeleaptă, pe atit barbatul era de prost, și încă ce prost, prost în dungă, nu să gindești altfel.

Făcea el multe prostii, dar femeia tot o tăcut; pînă 'ntr'o vreme cind o răsghit-o și n-o mai putut tăcea.

Intr'o zi, cind bărbatul să gătea să se ducă la pădure după lemne, femeia-l zise:

— Mai barbate, tu, de cite ori te duci la pădure, nu mai cauți să vii odată c'un car de lemne încarcat, cum fac toți oamenii; ci totdeauna îmblă și bați boii pe spinare o zi întreagă deglaba și aduci de-abe cit ai pune pe-un foc. Eū om ca tine n'am mai văzut.

— Ei, măi femeie, dacă nu-ți place, n'ai de cit să te duci tu, să vedem ce ispravă mare-l face, zise el minios.

— Așa! Da-l ședea și tu acasă să faci trebile mele?

— D-apoi ce chitești că nu?

— Biue, iacă mă duc. Tu pînă-n sară ce-oiu veni eū, să cați să faci malai, să clătești cămeșile la baltă, să scalzi copilu și să dai cloșca afară.

Cum zise, femeia ese afară, înjugă boii la car și porni la pădure.

Indată ce-o văzū eșită pe poartă, omul nostru se apucă de treabă, să facă ce-l zisese. — Face focul în cuptor, plămădește malaiul

în covată ș-o pune pe vatră dinaintea focului, ca să dospească. Apoi ia cămeșile și se duce la baltă, care era cam dipărțișor, să le clătiască.

După ce ajunge acolo, își aduce aminte c-o uitat ușa la casă deschisă, cind o plecat. — Lasă cămeșile pe malul apei, în paza D-lui, și tiva 'napoi să 'nchidă ușa, ca să nu intre cinei și să mince malaiul diu covată. Cind colo însă, în covată tufă și malaiful nicăiri. — Cinei intrasă în casă, mîncasă tot din covată ș'acum stau tolăniți prin ogradă, care-n cotro la umbră, și să lingeau pe bot a lene.

— Ehe! șarle spurcate ce sînteți, v'ați apucat și mî-ați făcut pozna și mî-ați mîncat malaiul? Da las că vă fac eu pe fel, zise el închizînd ușa la casă. Na, de-acum mai intrați și mai mînceați malai dacă puteți! Și fuga la baltă, la cămeși.

Cind colo, altă pozună mai mare: cămeșile nicăeri. I le furase.

— Mai! da anapoda am pățit-o! Malaiful nicăeri, cămeșile nicăeri, știu că are să mă snopiască femeea disară, cind a veni acasă. Să-î zic ceva, nu pot, că azi eî is femeu și ea bărbat. Ia mai bine să mă duc rîpede să fac măcar celelalte trebî, zise el și se 'ntoarse acasă.

S'apucă să scalde copilul. Cum era apa ferbinte într'o oală la foc, o toarnă'n albie și cercînd-o c-un băț, zise: — Îi numai bună de caldă.

Ia băetul din leagăn, îl disfașă și-l viră-n apă. Cum apa era clocotită, vă puteți închipui cum s-o scaldat bietul copilaș. S-o sgrîcit o dată tare, ș-apoi s-o întins, ș-asa o rămas mort. După ce l-o spălat, l-o seos din apă, l-o înfășat și l-o pus pe cuptior la căldură, ca să doarmă mai bine. Apoi aducîndu-și aminte de cloșcă, o dă afară. Și cind s-o aducă în casă, ad-o dacă poți. Hicî încoace, hicî în colo, cloșca nu vrea să se ducă pe ouă. Atunci el ia un băț și svrr! lovește cloșca ș-o omoară. Văzînd el una ca asta și ca să nu să răcească ouăle, să pune singur în locul cloștei pe ouă. Sara, cind vine nevasta de la pădure aducînd cogemile car de lemne, strigă de afară:

— Măi barbate, ești acasă?

— Clonc, clonc! răspunde el de sub pat, de pe ouă.

— Ia hai de vezi lemuele mai rîpede!

— Clonc, Clonc!

După ce dejugă boii și-î dă în ocol, văzînd că barbatul nu iese, se duce în casă. Cind intră, nu crede ochilor ce vede: găsăște pe bărbatul său șazînd pe ouă și cloucînd.

SEZĂTOAREA

— Bati-le-ar D-zău și te ar lua dracul, ticălosule, blăstămatule, d-apoi aceste zile ai ajuns, să stai pe ouă ?

Ptiu ! ucigă-te crucea ! Scoală, că-ți dau cu ceva'n cap ; da pentru ce stai acolo ?

— Ia laci femeie, cum să mă scol, că să răcesc ouăle !

— Da unde-i cloșca, nătărăule ?

— Ei, da gindești c-o vrut să vie-n casă, cloanca naibeii ? M-am și năcăjit cu într'o părere, da unde-o fost chip. La urma urmei, l-am tras și cu o aliluta din fugă peste cap c-un băț, de nu l-a trebui să clocească cit a fi ș-a trăi. S-apoi ca să nu să răcească ouăle și să se strice, m'am pus cu pe ele.

— Ptei de-acolo, cit te văd ! Nu cumva de-acum îți-a mai veni în gând să clocești ouă, după alte păcate ? — Da cu malaiu ce-ai făcut, unde-i, c-aș minca o bucălică, că-s ruptă de foame ?

— Malaiul ?? Da nu l-o mâncat șarlele de cini ?

— Cum așa ?

— Ia bine. După ce-am făcut focul în cuptor, l-am plămădit în covată și l-am pus pe vatră să se dospăască. Apoi m-am dus cu cămeșile la baltă. Cind colo, mi-am adus aminte c-am lasat ușa la casă deschisă. Las cămeșile pe mal și vin înapoi să'nehid ușa. Caut în covată, ie malaiu dacă ai de unde.

— Sghihui-te-ar năpădăicile 99 de ani prostule, da cămeșile unde-s ?

— Ei, unde să fie, parcă cu știu ? Cind m-am întors înapoi la baltă, socoti c'am mai găsit vr-o cămeșă ?

— Da băetu unde-i, l-ai scaldat ?

— D-apoi firește. L-am scaldat mititelu și l-am pus la căldură pe cuptor și doară de-atuncea n-o mai plins nici liac, cum știu eu că pluge, cind ești tu acasă.

Cind cată femeea pe cuptor, băetu mort

— Trosnitu-te-ar Sfiutul Ilie și te-ar fi mâncat ciurma și holera, să nu mai fi ajuns să mă lei pe mine, mangositule, d-apoi aeste-s trebile și isprăvile tale de azi, zise femeea bocindu-se, de sărea cămeșu de pe dînsa.

Băetu mi l-ai omorît, cămeșile mi le-ai prăpădit, malaiu l-ai lăsat de l-ai mâncat cini, cloșca ai ucis-o.

Ei, da amu, toate ca toate, zise ea după ce s-o mai ogoet de plus, da băetu cu ce să-l îngropăm, că știi că în casă n-avem para chioară ? Du-te, ticălosule, și-ți viră capu la popa și te parale, să veni cu ce purta rinduiala înmormintării !

— Iaca mă duc. — Și cum zice, iese și se duce la popa, își viră capu'n poartă și stă acolo.

Cinii popii, cum îl zăpsiră, din toate părțile, hara, hara! cind de cind să-l înșfece. Aude popa, sare și cind colo, ce să vadă? Un om cu capu virit între lețurile porții.

— Da ce faci acoloa, măi creștine, cine te-o pus să-ți viri capu-n poartă la mine? zise popa mirat, alungînd cinii c-o dirjea.

— Ia pîrdalnica de femeie a mea m-o minat, cinstite pîriute, nu vă fie cu bauat.

— Scoate, omule, capu de-colo și du-te acasă și nu se potrive femeii la toate, că ea te-a mina minii, poimîni să te dai cu capu'ntr'o știoalnă, ori să-i aduci spumă de mare, zise popa, care nu știa cum fusese vorba.

Omul se duse acasă.

— Ei, ai adus parale!

— Ce parale, femeie?!

— Da nu ț-am zis să te duci la popa s-aduci parale?

— Ba nici cum. Tu mi-ai zis să mi vir capu'n poartă și așa am și făcut. Ba încă, cind colo, altă dandana: era să mă minince cinii, dacă nu mă scotea popa.

— Ostîndi-te-ar D-zeu să te osîndiască, cum mă osîndești tu pe mine. Da eu ț-am zis să-ți viri capu la popa, adecă să ieși parale pe coasă, pe prășit, ori pe allecele, da nu să-ți viri capu-n poartă. Pleacă'napoi, cit te vād!

Cu chiu, cu vai în sîrșit s-o dus el ș-o adus parale.

Femeea, după ce gătește de-ale mîncării pentru prasnuc, îl lasă acasă să eie sama de bucate, să fiarbă și să nu dee în foc și-i spune să pue în ele pitrinjăl, marari și chiperi; iar ea se duce să campere cheltueli pentru îngropare.

După ce să duce ea, el chemă pe cei trei cini ai săi: Chiper, Marar și Petrinjăl. li taie cite-un picior și pune în bucate.

Vine femeea de la lîrg, pregătește toate, minucă praznicul și duc copilul la biserică; iar el mai rămîne în urmă, spre a mai di-retica cite ceva: dă, ca după praznic.

Femeea, cind iese pe poartă, zice: — Omule, dacă-i veni și tu la biserică, cală și trage ușa ceea de la casă după tine.

El nici una, nici doñă, ia ușa-u spate și vine după ei. Cind să uilă femeea-n urmă, numa ce vede pe bietul barbatu-su cu ușa-u spate.

— Da bine, omule, nebun ești de umbli cu ușa-u spate? Du-

te-napoi și pune ușa la loc, că eu Ț-am zis s-o tragi după tine, a-decă s-o închizi, da nu s-o ții după tine.

După ce s-o întors de la biserică, femeea chîamă cîinii, să le dec rămașițele praznicului. Cînd colo, ce să vadă? Cîinii fără cîte-un picior.

— Măi barbate, da ce-o păjit cîinii iștia de-s cu picioarele tăete?

— Ce să pășască? nimica. N-ai zis tu să puu în bucate marar, pîtrinjal și chiper? Am făcut așa cum mi-ai spus.

— S-o mintuit, cu tine nu-î de trăit. Am să-mi leu lumea-n cap ș-am să mă duc, să mă tot duc, încotro oîu vedea și eu cu ochii, numai de tine să nu mai aud.

S-o dus biata femece și dusă-î și-n ziua de azi, dacă cumva uu s-a fi întors înapoi.

(Auzită de la mama mea)

C. Teodorescu

Institutor, Roman.

LEGENDE ȘI TRADIȚII

Plăcintele lui Sf. Gheorghe.

De mult, hăt de mult, pe cînd bunica mamei era copilă mică, în orășelul Nearaj trăia o femece văduvă, care avea ca avere cîte-va coji de vaci, niște oile și un băețel slab și el de sufla vîntul prin el.

Să disprimăvărase; femeea trimete pe băeț cu vitele la cîmp, să pască colț de iarbă, să se mai iufiripeze, că erau slabe de le ridica adese ori cu greu de la pămînt, și vremea era frumoasă și călduroasă.

Dar cum în lume toate-s schimbătoare, așa și vremea cea frumoasă inceptu a se burzului. Cam pe după amiază, cerul către munte inceptu a se întuneca, și cît ai clipi, un vînt puternic urmat de ploate se revărsă cu tunete și fulgere peste Neamț și împrejurini.

Ploaea și furtuna nu ținură mult. Vremea frumoasă iar se arătă. Băețul însă nu găsea vacile și oile. Le căutase el într'o părere, dar pace! par'că le înghițise pămîntul.

Băețul umbla plîngînd după vite. Pe aproape era și o biserică cu hramul sf. Gheorghe. El intră în biserică — căci pe atunci locașurile sfinte stăteau ori cînd deschise — vede icoana sf. Gheorghe, un sflut mîndru și frumos, la care se închinase de multe ori el cu mîsa, cade în genunchi și zice plîngînd:

— Sfinte Gheorghe, găsește-mi vitele, și Ț-oi aduce o strachină cu plăcinte.

Și făcînd matane, sărută mina sfîntului și esă din biserică.

Cum eși în uliță, numai ce văzu că vacile și după ele oițele venău sătule de la cîmp și mergeau spre casă.

Sara băetu spuse mază-sa împlinirea și se rugă să-i facă un cuplîor de plăcinte, se ducă sf. Gheorghe.

Femeea zîmbi de rîs și nu zise nimic.

Băetul știa una și bună, să ducă plăcintete ce făgăduise lui sf. Gheorghe și nu slăbi pe mă-sa plină nu-i făcu o strachină de plăcinte.

Calde călduțe, duse băetul plăcintele în biserică și le puse înaintea icoanei sfîntului, spunîndu i :

— Sfînte Mare Mucenice Gheorghe, fiind că ai ascultat rugăciunea mea și mi-ai găsit vacile, iacă și eu mă țin de cuvînt și-ți aduc plăcintele ; să le mininci sănătos pînă de sară, că am să vin să ieu strachina, că de uu o lu duce-o acasă, mă bate mama.

Ziua în care băetul dusesse plăcintele lui sf. Gheorghe era asămănătoare cu cea în care el prăpădise vacile. — În spre sară o furtună cumplită se porneste. Niște negustori, ne avînd unde să se îndosască de ploae, se duse în biserică cu plăcintele.

Cînd intrară, văzură înaintea icoanei sf. Gheorghe o strachină cu plăcinte, cu un miros plăcut și bun de-ți lăsa gura apă.

— Ia uită-te, bre omule, ce mai plăcinte moi și bune ; hai să le mincăm, zise unul din negustori către tovarășul său.

Și uniți în gînduri, mincară toate plăcintele.

Cît statură ei, afară să răzbunase.

Văzînd că vremea să îndreptase, voiră să iasă din biserică : dar ușa era încuctă. Vriră s'o descue, s'o strice, s-o scoată din țiiți, de geaba fură toate.

Ce-i de făcut, se întrebără ? Să iasă pe ferești, nu era chip, căci ferestrele aveau gratii groase ; prin alt loc nu era chip de eșire.

Unul din ei, mai cu pricepere, spuse celuilalt, că trebuie să plătească plăcintele, că nu-i lasă sf. Gheorghe ; și cum gîndiră în așa fel, ușa se deschise puțin.

Începură negustorii a pune gologani în strachină ; ușa se încue ; luară gologanii și puseră pușori ; ușa nu se deschise. Începură a pune sorocovești, și ușa iar se deschise puțin ; și puseră ei, puseră mereu pînă ce umplură rasă strachina cu sorocovești. Atunci ușa se deschise cît era de mare.

— Scumpe ! au fost plăcintele, sf. Gheorghe, ziseră negustorii, și-și cătară de drum.

Sara cînd băetul se întorcea cu vitele de la cîmp, se duse prin

biserică să ia blidul, în care adusesese plăcinte lui sf. Gheorghe. Blidul era ras de sorocoveți.

Băetul, se sperie de-odată, dar făcînd trei matane și sărutînd mina sfințitului, își luă strachina cu banii și o duse plin de bucurie mîni-sa. — Cîntă mulțămire și închinăciuni o adus ea sfințitului pentru harul varsat peste ea, numai un suflet de văduvă năcăjită poate spune.

Încetul cu încetul văduva se infiripă. Își făcu casă, își ținu gospodăria omenește și crescîndu băetul în frica Domnului. Cînd băetul fu mare, îl însură, și din neamul lui trăiesc și azi strănepoți și răs-nepoți, cari povestesc încă despre „plăcintele lui sf. Gheorghe”. 1)

Lacomul mai mult pîgubește...

Pe vremea cînd umbla D-zeu cu sfințitul Petre pe pămînt, ist din urmă se încumătri cu un țaran.

Odată cum mergeau pe drum, zise D-zeu lui sf. Petrea :

— Petre, anul ista n'are să cadă nici un strop de ploaie pe pămînt. Cum auzi sf. Petre, cuvîntul Domnului, se și gîndi la cumătru-su, să-i facă un bine, să-l înștiințeze, că n'are să ploie și să nu mai facă cheltueli cu aratul și samanatul anul acela. Întîlnindu-se în țîrg, îl înștiință despre spusa celui de sus. — D-zeu știa de fapta lui sf. Petre.

Cu toate că anul acela n'a plouat de loc, pămîntul a dat roade cu mare îmbelșugare : toată lumea scăpă la roade frumoase, numai cumătrului lui sf. Petrea îi rămăsese ogoarele pîrloagă, pline de holeri și buruene.

Sf. Petrea o văzu că greșit-o și el.

Știînd o dată de vorbă cu D-zeu, îi spuie și pălania cu cumătru-su.

D-zeu îi muștră că nu ține în taină ce-i spune.

— Ce să fac, Doamne, că omul are o casă de copil și rămîne peritor de foame, dacă nu plouă.

— Am știut de-atunci, Petre, de fapta ta; rău faci că te ames-

1). Legenda aceasta am auzit-o de la mama, care a fost (a trăit ca fată) în Neamț, în un frate al ei, de unde s'a măritat. — În Schineu, sat de răzeși în jud. Tulcea, se aude legenda aceasta întocmai cum mi-o spuie mama, cu deosebire că aici în strachină ori o singură plăcintă (în virtute), că în strachină negustorii nu pus galbeni și că negustorii înlen-nise, de nu se puteau mișca din loc pînă ce au năpădit strachina. Varianta aceasta am auzit-o de la D-l H. Popa, factor de răzăr, din Schineu.

teci unde nu-ți ferbe oala ; dar iacă le iert. Du-te de spune cumătru-tu să stringă ceea ce-o crescut pe ogoare și să le dea foc, și ce va capata, a lui să fie. Sf. Petre mulțumind lui D-zeu, că scapă o casă de la peire, povățui pe cumătru-su ce să facă.

Omul ascultă sfatul Sfiutului — da cam cu inima îndoită — și făcu din ciulinii și dudăul de pe ogoare pe vremea secerișului cite un stog, pe lie-care ogor, și dădu foc buruenelor. Când colo ce să vezi?! Ude fusese samanat popușoi, se făcură niște grămezi de popușoi cit casele, și unde fusese samanat griu, niște girezi de griu ca la boerii cei mari ; și așa în toate ogoarele s'a revarsat în locul lipsei, bunătatea lui D zeu.

Oamenii din sat văzind minunea asta și socotind că și lor le va da D-zeu ca și cumătrului lui sf. Petrea, începură și ei să stringă chiar holdele de griu ce le aveau, să le facă grămezi și să le dea foc.

D-zeu însă nu le dădu nimic, ca să priceapă ei că „lacomul mai mult păgubește“... Și avură ce se blastama de pacoslea ce dăduse peste ei și de prostia ce făcuse. 1)

M. Lupescu

Povestea femeilor răle și mazace

În vremea de demult, ci-că era era un om putred de bogat, și, omul acela, n'avea alte odrasle de cit numai o fată, dar dăruită de Dumnăzău cu toate cele bune : și frumoasă și vrednică și cinstită. Sosindu-i fetei vremea măritișului, au început să-i vie pețitori: flăcăi tot unul și unul, ca de măsura fetei. Și i-au venit pețitori în trei rinduri și din trei sate. Tatălui fetei i-au fost toți pe plac și le-a săgăduit la toți trei, fără să știe unul de altul, că le va da pe fată-sa de nevastă, ba a hotărit încă și ziua nunței. Aproape de nuntă, însă, a început omul a să frământa cu gîndul. Cum să facă să fie bine și cum să-i poată împăca, căci la toți-trei le dase cuvîntul și vorba cea : „pe unde ese cuvîntul, pe-acolo ese și sufletul“. Pe cînd să frământa el așa, plin de supărare, iată că i să arată Dumnăzău inaintea lui în chip de bătrîn, și măcar că știa totul ca un a-toate știutor, îl întrebă :

— Da ce ești așa de amărit, creștinul lui Dumnăzău? Și omul, fără a sta mult la cumpăne, îi povestește pătărania de-a firu'n păr.

— Ai acasă o cățea și-o purcică? îl întrebă D-zău.

1). Culeasă de la D-1 II. Popa din Zorlent.

ȘEZĂTOAREA

— Am, răspunse romniul, nedumerit.

— Să le pui pe-amîndouă într'o odae cu fata ta, și să le leși acolo o noapte, să vezi ce-ar' să să împlie. A făcut omul cum l-a învățat bătrînul și a doua zi, cînd s'a dus să se uite, ce să vadă? Trei fete, tot una și una, de nu-și putea cunoaște romniul fata nici în ruptul capului.

Cînd au venit peștorii, omul nostru era gata pentru toți și l-a împăcat cum nu s'a putut mai bine.

După nuntă, iusă, omul în loc să fie bucuros că are trei fete ca niște flori și trei gineri ca niște brazi, a început iară a să frămînta cu mintea și a pune voie ră.

Dumuazău, care știa cum stau toate, i s'a arătat iară, în chip de moșneag, și l'a întrebat :

— D-apoi amu ce-ți mai lipsește, om bun, de stai tot posomorit, parcă nu ți-s boii acasă?

E, he, hei! Cum să nu stau, dacă numai o fată am avut din singele meū și amu nici pe-aceia n'o pot cunoaște, așa de bine s'asamină cu cățeaua și cu porceața!

— Om bun, îi zise Dumuazău, să le duci tu la fie-care din aceste trei fete, în cîte o dimineată, și să știi de la mine că: fata la adevărată, fiind că se trage din oameni, ni s'o găsești acasă trebăluind, și în casa ei toate au să fie cu rîndueală și curățenie peste tot, de să lingi mac, iar ea are să te primească cu cinste și cu cuvînt bun. Femeea ce să trage din cățea, cînd s'a zări de ziuă, are s-o eie raita pe uliți, cum îi treaba hăntelor, iar în casa ei, toate au să fie ca aduse de puhoțu. Ceia ce să trage din porcică, ai s'o găsești culcată pe pat și gemînd, fără ea să aibă vr'o boală, iar în casă gunoi și mazăcie de să fugi pe lume, cum îi socoteala porcilor.

A făcut omul cum l-a învățat Dumuazău și a găsit lucrurile precum zisese. Numa așa și-a putut cunoaște fata, și și-a locmit inima.

(Auzită în Crucea Broșteni
de la Toader Mustea, de 76 ani).

Leon Mrejeriu

De ce e păcat să omori un ariciu?

Ci-că Dumuezeu la început făcuse pămîntul prea mare și nu să pricepea ce să facă, să-l facă mai mic, că ci-că era întins ca o masă. — A trimis el atunci pă la toate lighioile că ce e de făcut și a trimis și la ariciu pă albină: „M'a trimis D-zeu” — zise albina —

să le întreb că ce să-i facă pământului să-l mai micșoreze, că e prea mare? — Ei — zise ariciul — de unde știu eu ce să-i facă, dacă nu știe el ca a tot puternic; dar eu de unde? nu știu, așa spune-î.

Albina în loc să plece, s'a ascuns acoloa într'o trestie aproape de ariciu; iar după ce plecă albina, ariciul zise singur: Ei, mă întrebă ce să-i facă; — să l mai încrețească și el, să mai facă văi, dealuri, dacă-î prea mare.

Albina sare de colo din trestie: Am auzit ce ai spus, am să-î vestesc lui D-zeu; iar ariciul ia un beșigaș, ș'o lovește peste mijloc și de atunci albina e curmată la mijloc, pînă atunci era tot una. Iar pământul de atunci are văi și dealuri și de aceea e păcat să o-mori ariciul.

(Din Urechești. jud. Rîmnicu-Surat).

Hrist. Tapu

TRADIȚII LOCALE

Vasile cel Mare

II.

Vasile cel Mare a fost un hațduc prin Munții Sucevei. A trăit cu v-o 100 de ani înaintea noastră.

Era de loc din Ardeal și acolo mai avea un frate tot hațduc, dar cu mult mai volnic de cît Vasile. Cînd a venit el în Moldova s'a apucat slugă la Gh. Cozan; unia spun că la unu Cotarlă; cel de 'ntăi zice că era vornic în satul Cruce, com. Broșteni. Aici s'a aratat puterea lui vitejască: Într'o zi, stăpîna-sa și cu fetele ei să năcăjau ca să bage u casă un poloboc de curechi, și le da de muncă femeilor, grozav.

Văzînd Vasile cel Mare, nacazul' femeilor, le-a zis să-l lese, că l-a duce el. Și Vasile fără să se sîiască, o luat polobocul c'o mină de fundul de jos și cu una de gura polobocului — că e-o nimica toată — și mergea așa de sprinten cu el, pe sus, că par'că n'ar fi avut nimic în mîni, și numai le-o 'ntrebat: — „Unde să-l pui?”

Cozan, cum o văzut treaba asta, s-o temut să-l mai fie slugă pe lîngă casă; îndată l-o trimăs cîoban la capre (300 de capete), numai ca să-și mintuească anul de slugărie, că-î era teamă să-l a-lunge așa ca din senin.

Cînd s-o mintuit anul de slugărie, Cozan i-o plătit cinstit ce avea de plătit. Vasile cel Mare, ar mai fi vrut să stee, da G. Cozan, i-o spus: — „Dragu meu, tu nu ești de argăpit orî de cîobănie, tu

ești de voinicie. Du-te unde te-a îndrepta Dumnezeu, că ai să fii mare viteză*.

Asta o fost primavara, pe la sf. Gheorghe.

În ceata lui o avut tovarăși încă 12 voinici și imblău cu toții călări. A hâlducit pe toată valea Bistriței, prin toți munții Sucevi și a Neamțului, prin Ardeal pînă pe la Trundu Birgăului și prin Bucovina, pînă la Suceava.

Din prădăciunile lui atîta s'a pomeneste, că a prădat pe Mrejeriu din Cotirgaș (com. Broșteni). — Gazda lui era în satul Holda (c. Broșteni), la una Gastoana, care era și drăguța lui; casa ei se afla pe unde-i locul Ungorencii de acum. De bună samă c'a mai avut și alte gazde, dar atîta am putut afla.

Petreceanu de multe ori la crîșma din Holda, care era în capu ogorului lui Petrea a Nastacujii (a Gafitii) sub dimb la Hirjău (vine cam în gura ulișii). Aici beau amarnic, după ce pradau prin alte părți. Zice că odată venise ei la crîșmă și cum erau la chef, unu diutr'inși, c spus :

— „Care-i voicu-acela, să fie un cal în brașă — ca pe un cir-lan — și să-l ducă pînă la Cruce, (depărtare cam de 300 de metri, de nu mai bine și vine suș și locul cam pîetrs) că dau atîta ș'atîta* ; și s-o apucat ei, pe ce s-or fi apucat.

Cearcă unu, nu poate; cearcă doi, trei, nici aceștia nu fac v-o ispravă: cearcă toți și tot pe aceia urmă. Atunci Vasile cel Mare cind o văzut bicisnicii, care-i erau tovarăși, cîtă putere ad, o imflat un cal în brașă și nu s-o oprit cu el pînă la Cruce.

Tovarășii lui atunci o văzut ce poate căpitanul lor.

Muntele pe care sta el mai mult, era Grintieșul, dar nu se știe anume, care Grintieș: cel din ținutul Sucevi, ori cel din ținutul Neamțului: — unia spun c'ar fi cel din Neamț. Din muntele acesta zice că cînta el din fluer cîntecul lui, de s'anzea în Hălăuca — alt munte vestit pentru tîlhării — (departare de aproape jumătate de zi, mergînd pe jos) și de-acolo-i răspundea Pîntea Viteazul, ¹⁾ cîntînd și el tot din fluer, cîntecul lui.

Cîntecele acestor voinici și astăzi le cîntă din fluer și din gură. Sînt de-o frumuseță rară.

Pe dinsul nime nu putea să-l omoare, că nu știa cum, fiind-că Vasile cel Mare era farmacat. Putea să tragă'n el, că nu-l putea o-

11. Despre Pîntea Viteazul s'a scris în Șezătorea no. 11 l. 40; în *Tradiții populare Române din Bucovina*, adunato de S. Fl. Marian, t. 289 și *Pîntea Viteazul*, balada populară, broșura de 24 fețe, tipărită în Brașov, 1897.

mori; numa'n creștetul capului avea un sămnielt o carboavă (rublă), ș'acolo nu era legat (farmacat). — O drăguță o lui a spus de asta, ș-o mai spus, că pentru ca să-l omoare, trebuie să-l puște cu încărcătură, anume: trei fire de chiperî, trei de griu, trei fire de lămic și plumb și să-l puște de deasupra capului.

Vasile cel Mare haiducise multă vreme și prin multe părți, așa că se dusesse vestea, dar și groaza de el.

Stăpînirea de pe vremurile acelea o pus mare preț pe capul lui, ca să-l prindă. Nimeni nu îndrăznea ca să-l prindă, dar și cîi se încercau, nu isbuteau, căci nu știau din ce anume i se trage moartea. Numai unul Ciuntu, altu zic că Lungoci din Bistricioara, ținutul Neamțului, o aflat prin șiriclic de la o drăguță a lui Vasile cel Mare, din ce i se trage moartea.

Odată Vasile cel Mare trimesesă vorbă la un bogataș mare, care era comis — mi se pare de nu: Corbu, mi-o spus un moșueag — de pe valea Bistriții (ținutul Neamțului) ca să gătească bani, că'n cutare vreme ar să vie să-i dee.

Stăpînirea cum o aflat de asta, îndată o stirnit poteră ca să-l prindă pe Vasile cel Mare, ori viu ori mort. Potera s-o pus de pîndă prin prejurul curților comisului, iar Ciuntu s-o suit în acoperișul de deasupra porții, și cînd o venit Vasile cel Mare cu ceala, călări cum erau, ceala de deasupra numa ce l-o pușcat, și Vasile cel Mare o și căzut mort, ca toți morții.

Capul lui Vasile cel Mare o fost dus la domnie, iar cînd l-o văzut Mitropolitul Veniamin Costache, zice că așa i-o plăcut chipul și făptura omului acestuia, și mai aflînd că n'ar fi fost tocmai cu dreptul ca să-l omoare așa de mișălește, a afurisit pe ucigaș, că, să știe, pe cine afuresia Mitropolitul acesta, afurisit era și de Dumnezeu.

Ciuntu cînd o auzit de afurisenie, l-o și apucat boala și să li-riia pe pămînt, că nu mai putea să meargă ca lumea și diutr'aceea i s-o și tras moartea, și nu i-o ticnit nici banii (premiu), nici volnicia ce-o făcut și nici . . . . nimic.

Toate acestea le-am auzit de la tata, de la D. Baroțu, amîndoi din satul Holda și de la Costache Cojocariu din Cîrcea.

Cîntecele lui Vasile cel Mare ¹⁾

— *Vezi Sez. vol. VII, p. 105 ? VIII, p. 55.*

Vasile cel Mare și potera

1.—Frunză verde iarbă mare
cole'n gîos pe lingă vale,
trece-uu ghinărari calare
cu 300 de catane,
după Vasile cel Mare.

— Stăi, Vasile, nu fugi,
că grè potiră te-agiungi.

— Las' potira să m'agiungă,
că s' voinic, nu's blastamat ²⁾
știu potirii ce să-i fac,
că s' voinic cu căpeneag; ³⁾
m'otă pleca după un fag
ș'om ridica cu'n ballag
și pe toți toți face prav.

Cîtu-i lumea de sub soare
nu-i ca Vasile cel Mare,
că iernat, ierna la Ieși
și vara pe Grințieș.

— Grințieș, munte frumos
n'a fi azi și n'a fi mine
cînd te-otă măi calca pe tine.
(Anzit de la Costache Cojocariu din
satul Crucea, c. Broșteni)

Varianta

2.—Trece-uu ghinărari calare

după Vasile cel Mare

— Stăi, Vasile, nu te duce
că grè potiră te-agiunge.

— Las' să vie potira,
c'oiu încarca durdura
și mi-oîu frînge potira.
Nu's barbat cu cirpa'n cap;
sînt voinic cu cumanac ⁴⁾
știu potirii ce să-i fac.

(Anzit de la D. Baroîu, moșueag
de 78 ani, din satul Holda).

Vasile cel Mare și Ciocoii

3.—Cîtu-i lumea pe sub soare
nu-i ca Vasile cel Mare,
de iernat, ierna la Ieși
și vara pe Grințieș

— Grințieș, munte frumos
râmb, frate, sănătos
că de mine mă duc în gîos;
de nu astăzi, nicî mine
cînd oiū măi calca pe tine.
Scoborînd pe Grințieș
văzuî șapte ciocoieși;
da un ciocoî gulerat,
o zis să mă dau legat.

— Legat, ha, eū nu m'oiū da

1) *Vierul* (melodia) cîntecului lui Vasile cel Mare l-am văzut într-o broșura de muzică a d. Titus Cornoa, prof. în Iași. D-lui întîlnesc cîntecul „Cîntecul Olteanului” — mi se pare — dar la munte sa cîntă numai partea întîi a aceluî cîntec, iar partea a doua nu se vede de loc.

2) Adică: Râu de cîno, ticălos, potlogari; cum s'ar zice: nu-i om de rînd și fricos.

3) *Hăpșatul*, Mircea Pompiliu, în broșura sa: *Balade populare*, la note f. 94, zice că *capeneag* înseamnă: *manta*, iar sătenii de pe valea Bistriței, înțeleg o haină de acoperit capul și urechile de oam manta.

4) *Cumanacu*-l un fel de cușmă, numa atita că nu-i făcută din piele, ci din suman negru, la partea de jos îi răsfrîns în sus, pe din-afară și în vîrf, cu un canal roș ori alb. Dar cumanacele cele mai bune se fac împletindu-le cu andreaua și la margina de jos au o dungă neagră. Ciobanii poartă cumanauri.

nimic, vouă, n'am furat,
ales dintr' aista sat ;
da din sat de peste Olt
am furat caii de tot.

Dară caii cei mai mari,
î-am dat pe la husari,
îepele cele sirepe
le-am dat pe la boieri,
da minzii iepilor
le-am dat cai crișmarilor
și cu toți m-am împacat,
nimica nu mă-o stricat.

(Auzit de la Toader Pavăl din satul
Plotonița, distr. Cimpulung (Bucovina).

Semnele rele a lui Vasile cel Mare

4.—Frunzulică de cicoare
la vezi Vasile cel Mare,
cum să coboră la vale
cu 5 rînduri de pistoale.
Frunzuliță măcieș
iarna, iernează la Ieși
și vara pe Grințieș.
Frunzuliță măr mustos
Grințieș munte frumos
rămii de azi sănătos,
mă cobor din tine gîos ;
n'a fi astăzi, n'a fi mine
cînd oiă măi imbla pe tine.
Ș'am visat visuri străine
ș'am văzut că nu-î a bine ;
ș'am visat tot visuri grele :
par'că pistoalele melc
le-am văzut făr'de ojele
și făr' de cremenî la cle ;

pușculița me cei nouă,
am visat-o ruptă'n două !
(Culese de d. M. Lupescu, de la Heana
a lui Ion Chiriac din c. Broșteni)

Cînd l-o pornit pe Vasile cel Mare

5.—Foaie verde măr mustos
Grințieș munte frumos,
rămii de azi sănătos,
pe mine mă duc la gros ! ¹⁾
trece azi și trece mine
cînd mă m'oiă primbla pe tine
cu basmața cu strafide
și păpusa cu smochine
cu puicuța lingă mine.

(Cules tot de d. M. Lupescu și tot de
la Heana a lui I. Chiriac).

Cîntecul drăgușii lui Vasile cel Mare

6.—Tot mă uit pe vale n sus
să văd puiu und' s-o dus ;
tot mă uit pe vale'u gîos
să văd puiu cel frumos.
De s-ar face dealul șas
și pădurile, ovăs,
să văd puiu, unde-o mârș.
De s-ar face dealul luncă
să văd puiu unde lucră
și sara unde să culcă ;
că să culcă ne'uchinat
și să scoală suparat
că-l la loc instrăinat.

Ș'aista-l cules de d. M. Lupescu.
tot de la Heana I. Chiriac).

Vasile cel Mare și ciocoi [varianță]

6.—Frunzușoară trei mardare

1). Gros, inseamnă temniță. Să vede că a fi fost v'odată pus la temniță.

cilă lume pe sub soare
nu-î ca Vasile cel Mare :
Iarna, ierna la leși
și vara pe Grințieș.

Busuioac cu floare mare,
cit o fost vara de mare,
mă uităi pe Grinț la vale.
Mă u tai pe Grințieș
văzuî 7 ciocoișii,
strigă să mă dau legat.
— Da ce să mă dau legat
că nimic nu le-am furat
ales dintr-aista sat.
Da din sat de peste Olt,
am furat caii de tot.
Și care cai's măi mari
i-am dat pe la busuri,
tepele cele strepe
le-am dat la boeri să fete ;
apoi miază lepelor
i-am dat caî crismurilor.
Ca toți m-am împacut.
Nime că nu m-î stricat,
că eî alt sat am furat.
Și dacă m-or supara
ei sămluța le-oî lua
și nimica nu le-oî da.

(Auzit de la Vrvara V. Dascălu,
din Sarcul Dornit, satul Paltiniș).

Vasile cel Mare și potera din Grințieș

7.—Frunză verde ciung uscat
Grințieș muule rotal
șapte veri mi le-am varat
nimică uu i-am stricat ;
uuna-o creangă i-am ciuntat ¹⁾
armele le-am auinat.

De-uu picior m'am desculțat
potera m-o'ncungiural ;
eu din gur'am cuvintat :
— Măi baeți, măi poterași
de sînteți voi de-a mei frați
puneți masa și mincați :
vinu bun și mielu gras,
tinerel de la Ispas.

De sînteți niște păgîni,
vă tai și v'arunc la cini !

(Auzit de la Afloghin Tuluc din
satul Holda, c. Broșteni).

Vasile cel Mare, stoler

S. Citu-î lumea pe sub soare
nu-î ca Vasile cel Mare
că-î stoler, toamna la leși
și vara pe Grințieș.

(Auzit de la Ion N. Rusu, din
Holda, c. Broșteni).

S. Teodorescu-Kirileanu

NOTIȚE

Pușini cetesc cărțile cele vechi, cele bătrinești, în care să găsește,
de cele mai multe ori, multe bune. Așa în „Mihul“ dramă de Ne-
culat Istrati, ²⁾ se găsesc următoarele bucăți de scene care interesează
pe folklorist.

1). Taot.

2). *Mihul*. O trăsătură din războiul lui Ștefan cel Mare cu Matol Corvin regele Un-
garilor. Dramă originală în 3 acte. Iași, 1850.

La fața 49—51.

Actul III. Scena II.

Victoria: Ești iarăși trist lătucă! de ce nu lași mihnirea?
 mai bine privește aceste floricele,
 și vezi ce frumuseță și ce miros mai au,
 cu cită măestrie natura le-a produs.
 Aceste albe, iată: să cheamă *lăcrămioare*,
 tradiția povestește de diusele romantic,
 se zice că odată pe lâng'un pîrăuș,
 a plins o fetișoară amantul ei pierdut,
 și lăcrimile-atunce în flori se prifăcură,
 de-aceea toată lumea le cheamă lăcrămioare.
 Și toporășii iată cit sînt de frumusei!
 colorul lor e simbol al veșuicei dureri,
 de-aceea ochiul nostru suspină și culege.
 De dinșii se vorbește c'odată o smăoaică
 răpise ziua mare fetița unui domn,
 s'o ducă'n ceea lume la un fecior al ei,
 iar un plăeș de munte cum o zări în aer,
 zvirind cu toporășul îi reteză o mină,
 și ndată copilîța căzu în brațele lui.
 Atuncea de minic smăoaica au schimbat
 toporu'n floricea ce *toporași* îi zicem.
 Privește la aceasta albastră ca și ceriul,
 vezi steaoa cea de aur ce e'n mijlocul ei:
 așa'î că'î mai frumoasă? că'ntrece foarte mult
 pe toate din buchetul acest de floricele?
 ea trebuie să aibă perfecți în miros,
 de-aceea nicî odată noi nu'l putem simți.

Gligorcea: Frumoasă'î ea și tine, dar spuncemî cum îi zic?

Victoria: O! numele ce poartă îi dureros lătucă!
 se zice că odată un june ș'o fetiță
 frumoși ca niște ingeri, la Bistriță s'au dus
 și amîndoi pe maluri îmbla culegînd flori,
 iar Bistrița geloasă sorbi fără de veste
 pe june între valuri și-l înghiți îndată,
 în cit abea băetul putu prin un suspin,
 să zică copilitei: te rog nu mă uita.
 Acel suspin zefirii pe mal dacă îl duse,
 atunci chiar în clipă se prefăcu în floarea

ce astăzi toți în lume îi zic : *Nu-mă-uita.*
Iar fata suparată, plingînd a blastamat
ca Bistrița să fie un rîu de'uspălmîntare,
și'u veci spre amintire în viitor să curgă
lovită totdeauna de pietri și de stînci.

Blăstămul să împliniră, ș'apoî muri și ea.

Gligoreea : De unde știi acestea ?

Victorin : Le-am auzit, tătucă.

S. T. K.

Sărbători păgînești. D-l D. Voniga, preot în Giroc, comitalul Timiș, studiînd poporul, a scris o lucrare intitulată „*Sărbători păgînești*”. Spre a-și complecta opul. face următorul apel la fruntașii poporului nostru : „Nici un popor nu are atîta sodom de sărbători păgînești, sau cum li se zice sărbători băbești, atîtea zile de primejdie, atîtea seri rele, ca țara noastră. Drept aceasta, onorații colaboratori stul rugați să binevoiască a răspunde pe larg și la înțeles — la următoarele : 1. Are poporul din acele părți [Ardeal, Banat, Bucovina, România ș. a.] așa numite „sărbători băbești”, „zile de primejdie” ș. a., adică sărbători apucate din bătrîni, nerecunoscute și neserbate de biserică, ci ținute numai de popor ? — 2. Cum se numesc ? Cînd și cum serbează ? (Cu abținerea de la lucru numai, ori cu alte obiecturi specifice). — 3. Ce fac barbații și ce fac femeile în noi fel de sărbători păgînești ? [Trîndăvesc, se pun la sfat de clevetiri, ori că umblă și la birturi ?]. — 4. Ce știu despre origina acestor sărbători și ce credință au despre însămnătatea lor ? — 5. Observă-se în popor efectul acestor sărbători păgînești și credințe deșerte în slăbirea credinței creștinești aratăată prin oare-care nepasare religioasă și prin neclintirea bisericii, a așezămintelor ei și Duminicilor și sărb. creștinești ? — 6. Ce urmări păgubitoare se poate observa că au aceste sărbători și credințe păgube din punct de vedere moral și economic ? (Pacate născute din trîndăvie și pagube avute în urma neglijării lucrurilor economice ?). — 7. Sint sprijinite acestea și de cîtră cel chemați a le combate și stîrpi ? Dacă nu, făcîtu-s'a vre-o încercare de a deștepta poporul din această rătăcire și cu rezultat ?”

ZICĂTORI

Vorbește, mutule.

Ascultă, surdule.

Ești înalt cât melcul sub coajă.
 Ești scund cât plopul sub cer.
 Săpî groapa cuiva, și el e la nuntă.
 Treci riul prin apă, și drumul pe pod.
 Rizî la moarte și plîngi la nuntă.
 Staî îmbrăcat cu trei cojoace lingă foc, și ești afară fără cămașă.
 Îi e traiul cu vâtraiul, prînzul cu plînsul și ciua cu prăjina.
 E înalt ca bradul și sare broasca peste el.
 A trăi din munca lui și a ședea tot timpul culcat.
 A fi cel mai bun croitor, și a nu ști ce uellă-î trebuie.
 A fi călător în toată viața, și a nu ști cum să calce.
 A trăi pe nemincate, și a minca pe nebăute.
 A lua la trei parale, și a fugi de el cu coada'ntre picioare.
 A fi în față bun amic, și în dos dușman cumplit.
 A sfărâma pietre'n dinți, și a avea numai gingii.
 A se lupta cu leit, și a-l da jos o pisică cu coada.
 A ședea numai acasă, și a nu ști unde-î e casa.
 A fi cel mai bisericos om, și a nu ști unde e biserica.
 A fi bețivul bețivilor, și a nu ști cum e rachiul.
 A fi cel mai darnic om, și a nu fi dat nimica în toată viața.
 (Culese din Rudent, jud. Argeș) Gh. Rudeanu

O nouă ediție a scrierilor lui Creangă

În editura Institutului tipografic „Minerva” din București, a eșit de curînd o nouă ediție a scrierilor lui Creangă cu o prefață, note și un indice a D-lor II. Chendi și St. O. Iosif, supt îngrijirea cărora s'a făcut publicarea.

E de nețăgădui că această ediție este în multe privinți mai pre sus de cât edițiile de mai înainte: cea din Iași (1890-92) și cea din biblioteca Müller (1897). Nu-î lipsită însă de cîteva neexactități și greșeli regretabile. Le voi înșira în scurt, potrivit cadrului restrîns al acestei Reviste.

Nu-î exact că odată cu ediția I de Iași „s'a tipărit și o ediție populară a aceluiaș volume în colecția tipografiei Șaraga”, precum pretind editorii în prefață pag. VI. A se vedea lista colecției Șaraga.

Articolul lui Creangă, pomenit de Artur Stavri (Revista nouă, II, p. 475-477) a fost reprodus în „Columna lui Traian” anul III, 78 (1872, Mart) sub titlul *Misiunile preotului la sate, de I. Creangă*.

Colecția „Curierului“ D-lui Bădescu mi-a fost cu neputință s'o găsec undeva în Moldova. Nici autorul n'o are! Poate că la Academie se va fi găcind. Altfel cele trei articole a lui Creangă publicate acolo, vor fi ca și perdue. *Am găsit n'at cu art despre ieziuți, publicat în Făt Frumos*

Afirmarea mea [Şezătoarea, V. p. 11] că povestea *Făt-frumos* *g.T.K.* *fiul epei* a fost publicată în Convorbiri literare e foarte exactă (vezi Convorbiri literare XXII (1898) pag. 209-222), de și editorii mă învinuiesc [Prefața pag. IX] că am afirmat o neexactitate. Puțină cercetare mai amănunțită i-ar fi scutit de a afirma dumnealor o neexactitate.

Expresia „*m'am dusu-m'am*“ (Amintiri, nota 1, pag. 19, ediția Minerva) nu-i „formă rară“ în Moldova de sus. În Revista „Din Moldova“ (1862) pag. 65, Hasdeu descriind o carte a Mitropolitului Dosoftei (1683), face asupra lui și următoarea observație: „...Pro-nunția moale *pemint* și *amen*, precum și duplicarea pronumelui „personal în următoarele casuri: *l'am văzutu-l*, *ș'a făcutu-și*, *m'am gătitu-mi*, *ia-i grăitu-i*, să nu ne arăte că Dosoftei e din Bucovina, unde țărani vorbesc așa? Iată cit de însemnată ar fi adunarea „provincialismelor plină și în privința biografică“. La acestea adaug că țărani din valea Bistriței ș'a Moldovei întrebuițază în de obște această expresie, păstrind vit în limba lor și alte multe arhaisme, care în partea de jos a Moldovii nu se mai aud.

Ciudată e nota 1 de la pagina 106, unde editorii spun că „paginașul întreg e introdus, probabil după o corectură *făcută de autor ulterior în ediția Șaraga*“. Cum putea însă Creangă să facă corecturi în ediția Șaraga, ș'anume în vol. II ce apare în 1892, de oarece Creangă moare la 31 Dec. 1889?

Greșeli de cuvinte mai bătătoare la ochi, numai din sula de pagini de la începutul volumului: *carî* de *carî* (pag. 12) în loc de *care* de *care*; *Petre Lucăi* (12, 15) în l. de *Petrea Lucăi* — cum zice țărani pe la noi; *glagoare'n* cap (12) în l. de *glagore'n* cap; *năcașale* [19] în l. de *năcășale!*; *îngruzit* (21) în loc de *îngurzii*; *coșești* în bătae (32) în l. de *coșești*; *n'alba* (42) în l. de *naiba* (dracul); niște sumane să le scoată din *stavițe* [49] în loc de: niște sumanî să-i scoată din *stative* [căci pe aici numai haina se zice *suman* — *sumanul*, iar materia din care se fac sumanele se zice *sumanî*, pluralia tantum: am pus *sumanî*, am țesut *sumanî*, am vindut un gig de *sumanî*, am dus *sumanî* la piună; pe cind despre haina *suman* se zice: *m'am făcut un suman frumos*, niște sumane frumoase]; *chiocotească* (53) în l. de *chicotească*; *nu mi-e mie* (66, 68, 73 etc.) în loc de *nu-mi e mie*

ca în ediția I ori *nu mi-i* mie, cum se zice în adevăr pe aici: tot așa nu se zice pe aici de răul *sân* (21, 94 etc.), ci de răul *lui* (posesivul *sân* totdeauna e înlocuit cu *lui*): singură *singuratică* (72) în loc de *singură-singurică*; nu ești nici de zama *outelor* (73) în loc de *ouclor*; dacă *vedea* că ui-i treaba de-așa (74) în loc de: dacă *rede*; mă așteaptă niște fil de *duhovnici* (75) în loc de: fil de *duhovnicie*;... *simți*, ba oițe, ba stupi (89) în loc de *zimți* [banți]; și la își vreo șese *arată* de dinsul (94) în loc de: *afară* de dinsul; ce năcaz *de* capul meu [95] în loc de: *pe* capul meu; buzănările dulamei [95] în loc de *buzunările*; inecași *de* lacrimi (96) în loc de *în* lacrimi: în căruța *cu* Moș Luca (97) în loc de *lui* Moș Luca; *geasta* [?] cu trepădatele [104] în loc de *geanta* [traista] cu trepădatele^x, șficiuin-
du-l (106) în loc de *șficiuindu-l*; *Haidei* (108, 109) în loc de *Ha-*
dei; *hîrtoește* carul (173) în loc de *hartoește* carul. Trebuie să spun
că în ediția I aproape toate greșelele de mai sus lipsesc.

Greșeli în „indicele” tălmăcitor al cuvintelor moldovenești:

1). *Bulughene cu mujdein* nu însemnează *balmoș*, cum zic editorii, ci *cartofe* fierte, curățite de piele și mincate cu mujdeiu [justuroi] pisat cu apă și sare. Vezi Șezătoarea II, 24: vezi Z. Panțu-Vocabular botanic, pag. 44. Iar *balmuj sau balmoș* este o muncare aleasă țărănească făcută din zminlină (sau jintul, la stîmă) fiartă cu făină. Vezi și Șezătoarea VII, 115. *Bălmujescrameste*, confund (A-mintiri pag. 70, ed. Minerva).

2). *Drele* nu însemnează *uscături de fructe*, cum zic editorii, ci niște *bureți* ce cresc pe lemnul uscat cînd e pus la umezală. În Vocabularul botanic a lui Panțu nu este trecut acest burete. Prietenul Cădere, profesor de științe în Iași, mi-a spus însă că în *Annales scientifiques de l' Université de Iassy*, tom. II, fasc. 1, Avril 1902, stă scris așa: „*Auricularia tremelloides* Bull. Sur le bois mort d' orme, chêne...” și mai departe la pag. 43 sub titlul *les noms vulgaires des champignons*: „*Auricularia tremelorete* Bull. = *drehle*.”

3). *Drîmboesc* nu însemnează *a face șgomot*, ca în indice. *Drîmboi*, *drîmboet* însemnă *buzat*, *mînios*, *bosumflat*, iar verbul este reflexiv: *a se drîmboie*. Vezi și Șezătoarea II, 226, precum și glosarul doinelor culese de Iaruk-Birsean la pag. 86, unde *drîmboiat-boursoufle*.

4). *Floștine* nu însemnează de loc *tărîțe muiate*, ci însemnă *cea ce rămîne din faguri după ce s'a scos ceara*. Vezi și Șezătoarea III, 16.

5). *Pelcele* nu însemnă *zdrențe de piele, ciupe*: acest cuvînt e

diminutivul de la *piele*. Se zice *piele de bovă*, de vacă, de oae ş. a. — *piclicică* de miel, de epure ş. a. Vezi şi Şezătorrea III. 84.

6). *Nandralău* nu iusamnă *ibovnic*, ci *prostalău*, căci *nandras-prost*; iar *ibovnic* se zice *handralău*.

7). *Căptălan* nu iusamnă propriu-zis „acoperămlut pentru stupi“ (în Terminologia lui Damé e greşit — se vede că de acolo au luat editorii şi explicarea greşită a cuvântului *bulugheană*, *chirfosală* ş. a.), ci un soi de *podbal mare*. Vezi şi Vocabularul botanic de Panţu pag. 43.

8). *Chersin* nu-i *albic*, *troacă*, ci un *cauş* făcut din modilea ciotoroasă a unui copac.

9). Am tras o *durdură* pătăranie, păşanie, sfadă, iar nu *truda*.

10). *Ştiubeiu* plin de galbeni iusamnă un *stup* plin de galbeni, iar nu coş de lemn.

11). *Stroh* iusamnă săminţă de fin şi fin mărunţit în esle, sau unde se păstrează finul.

* * *

Dar greşala cea mai mare şi mai dureroasă a ediţiei D-lor Chendi şi Iosif este *muntenizarea sau transilvăneirea multor, prea multor cuvinte moldoveneşti*, călcând în această privinţă cu o îndrăzneală neînţeleasă peste textul ediţiei I şi peste textul din Convorbiri. Sa luşir: *seara* în loc de *sara* [pag. 26, 73, 83]; *ciobotele* în l. de *ciubotele* [107]; *trăşnească* în l. de *trăsnească* (68, 69, 294); *plez-nescă* în loc de *plesucască* (37, 107); *părăiaş* în l. de *părăuaş* (25); *mine* în l. de *mine* [7, 69, 79]; *cîne-cîneşte* în l. de *cine-cineşte* [27, 65]; *cîneri* în l. de *cineri* [63]; *pîne* în l. de *pîne* [79, 109]; *all başat* în l. de *başel* (8); *călimări* în l. de *călămări* (11); *necaz*, *necaji*, în l. de *năcaz*, *năcaji* (19, 37); *cătrinţă* în l. de *catrinţă* (13); *mustaşa* în l. de *musteaşa* (15); *şese-zeci* de ani în l. de *şese zeci ori şet zeci* de ani (16); *cuptorul* în l. de *cuptiorul* (28); *băşica* în l. de *beşca* [34, 80]; *blestemaşilor* în l. de *blăstămaşilor* (35); *tâlharule* în l. de *tâlharul* (40); *lăşata-secului* în l. de *lăşatul-secului* (48); *ovăz* în l. de *ovăs* (50, 64, 68); *cămăşuică* în l. de *cămeşuică* [60]; *a purnici* în l. de *a pusnici* (62); *a mulţumi* în l. de *a mulţumi* (78, 104), cum zicem cu drept cuvânt noi moldovenii [de la *mulţum*, *mulţam*]; *holoboace* în l. de *poloboace* (107) ş. a. m. d.

Pe semne că editorii au şinut să şteargă acele „umbre dia-

lectate“ (precum se exprimă dinșii în prefață la început), care le stau se vede ca sarea 'u ochi, de și iusuși Dl. Ghendi spune în Sămănătorul [No. 29. pag. 20—articolul Creangă și Eminescu] că „Naționalismul acesta local, atât de caracteristic pentru mulți scriitori moldoveni, se manifestă între altele și în gelozia pentru limba locală. — o gelozie cu atât mai întemeiată, cu cât limba scriitorilor moldoveni contemporani este de o bogăție superioară.—și amindoi se servesc pînă și de forme și cuvinte absolut dialectale, pe care reușesc a le populariza..“ Și de și maestrul criticii românești, vorbind de poeziile dialectate a lui Victor Vlad, scoate în deplină lumină însemnătatea dialectelor pentru alcătuirea limbii comune... care alcătuire nădăjduim că nu se va face prin stărpirea dialectului moldovenesc și prin atotputernicia cuceritoare și neindurată -- aș putea zice arrogantă — a dialectului muntenească, precum se vede asta din limba cu totul dialectală muntenească a Abecedarului Ministerului de Instrucție Publică. Și iată ce zice D-l T. Maiorescu: „Căci cultura artelor nu se pregătește, după cum se pare la prima vedere, din sus în jos, ci din jos în sus, și precum coroana înflorită la înălțimea copacului își are rădăcinile de hrană în pătura pămîntului, așa arta cea mai dezvoltată își primește sucul trăinicieii din viața populară în toată naivitatea ei inconștientă: de aceea și trebuie să fie națională; iar dialectele în deosebi sînt un izvor de întinerire pentru toată sfințarea limbii literare“. (Convorbiri literare anul XXXII. pag 119). De unde vedem că sîntem datorii a respecta dialectul în care este publicat o scriere literară.

Opera lui Creangă nu este ca un abecedar sau altă carte didactică, în care ar trebui să domnească limba comună (iar nu dialectul moldovenesc ori muntenească), ci pe lîngă toate este și un document folcloric și ca atare trebuie lăsată cu totul neștirbită și nestropșită — icoana credincioasă a medului din care a răsărit. Din nenorocire ediția I a fost tipărită, în cea mai mare parte, supt îngrijirea lui Eduard Gruber, care iubea într'adevăr limba poporului, dar n'o cunoștea bine — dovadă sînt greșelile de cuvinte din ediția tipărită supt îngrijirea lui. Ediția Minervei, de și mai bună de cît ediția I în alte privințe, păcătuiește prin stropșirea și munteuirea multor cuvinte.

Va fi deci nevoie de o ediție nouă a acestei opere, în care să se păstreze cu sfințenie moldovenia ei. Și pe cît sînt informat, o asemenea ediție se va face de autorul unei meritoase monografii asu-

ȘEZĂTOAREA

pra lui Creangă, de D-l Emilgar, în posesiunea căruia se află astăzi mai toate manuscrisele lui Creangă scăpate de irosire. D-sa va avea în vedere mai de aproape manuscrisele rămase de la Creangă și textul Convorbirilor.

Va mai fi nevoie și de un *glosar* mai conștiincios al cuvintelor și expresiilor din Creangă, precum și al obiceiurilor, uneltelor etc., ce se pomenesc în Creangă, anume acele necunoscute de toți Rominii. Și glosarul sper că-l vom face cu toată dragostea mai mulți de la aceasta Revistă, care cunoaștem dialectul și obiceiurile din partea de unde se trage Creangă. Asemenea glosar este trebuitor nu numai pentru cetitorii nemoldoveni, cum zic D-nii Chendi și Iosif, ci chiar pentru mulți cetitori moldoveni *de la oraș*. Cunoșc mulți tineri cu studii universitare, cărora de și nu-s străini de literatura noastră, totuși limba lui Creangă li-i în mare parte neînțeleasă!

* * *

Cu prilegiul acesta mai completez „Nolița” mea asupra lui Creangă, publicată în aceasta Revistă, anul V. pag. 209-216. De atunci am mai dat de următoarele:

1) Un cuțet în 4° scris de Creangă, avind numai 44 de foi scrise și intitulat: *Metoda specială a Aritmeticei. Tripla a II-a. No. de la 1—100. Știu de la 10—100. 1864* ¹². Creangă Ion. În acest cuțet este scrisă metoda Aritmeticei cu cele 4 operații cu numerele întregi. (În 1953 G. T. K. a dat acest cuțet la Muzeul 7 Creangă la Arhivă la Statul 72-740.)

2) Telegrama din 7² 1881 adresată lui „Ion Creangă, institutor, Iași” de D-nii Gane și Maiorescu: „*Mare succes de plăcere și veselie la celirea amintirilor și la mai multe*”.

3) În Anuarul Institutului Vasile Lupu pe anul școlar 1863-64, publicat de directorul său Titu Maiorescu, la pag. 66 se vede că la împărțirea premiilor, din preparanții acestui Institut fură distinși cu premii: I. Creangă Ion ș. a. [Anuarul acesta se găsește în Biblioteca centrală Iași, Catalogul I., Nr. 6751).

4) O scrisoare a lui Eminescu către Creangă: „București 25 Decembrie 1898. Dragă Creangă, Nu știu, dacă ai cauze deosebite de nemulțămire împotriva lui-tău, dar ori-care ar fi acelea te rog să le treci cu vederea și să-i trimiți din când în când parole pentru trebuințele lui extraordinare; mai cu samă iusă acum de sărbători. I-ar trebui de pildă o păreche de încălțăminte mai cuviincioasă, căci având acum câteva zile libere și putând să fie invitat în familie la D. Maiorescu de pildă sau întralt loc trebuie să se presinte în mod

Reputarea în fașionul și reușita „Fot. E. K. 72” și „L. K. 72”.

convenabil. Dorindu-ți sărbători fericite și mulți ani în pace și cu bine - rămân al tău, M. Eminescu ¹⁾“.

Originalele de sub No. 1, 2 și 4 sînt în păstrarea mea, diupreună cu cele pomenite în notița precedentă. Cînd le voi sporii la număr le voi depune la o bibliotecă publică.

(Grumăzești-Neamț.)

unde eram profesor particular
al fiului Sr. Aristide Carodja
după suprimarea mea
din magistratură în 1901.
G. T. K.

Gh. Teodorescu-Kirileanu

În urma acestui carticel, Titu
Măiorescu a stăruit să publice
ed. II Minerva a
Simionilor lui J. Creangă.

DESCÎNTECE

De beșica cea rea

XII

Se descîntă cu o petică aprinsă, în modul următor :

„Beșică de beșicat, ceată oac de zberat și cioban de fluerat ;
ceată junghiurile și săgetăturile din beșica cea rea ; să chee, să răs-
chee ca spuma de mare, ca roua de soare, ca stupitul din carare ;
din vine, de sub vine, din crierii capului, din măduva ciolanului, să
rămle curat, luminaț, ca maică-sa ce l-o făcut, ca Maica Domnului
ce l-o lăsat“.

De supus

I.

Se ia o bucăciță de zahar peste care se pune un ban de ar-
gint, și se zice ;

„Coboriți, voi cei uouă lei, paralei, cu nouă cuțite ascuțite și
mai tare le'ntăriți și le ascuțiți ; vă duceți la 99 de femei făcute
de'ntăi, copiii îi tăceți, limbele și inimile le luați, și'n zaharu ista le
puneți, și pe cutare la mine-l supuneți ; și vă duceți la 99 de vaci
iar fătătoare întăi, vițeei luați și a tăe tăceți, și inimile și capetele
luați și în zahar le puneți, și pe cutare la mine-l supuneți ; vă du-
ceți la 99 turme de oi fătătoare întăi, iar meii luați, și a tăea tăieți,
și limbile și iuimile și capetele luați, și'n zahar le puneți și pe cu-
tare la mine-l supuneți ; și vă duceți la 99 fete mari, fecioare, dra-
gostea din sara de'ntăi li-o luați și'n zahar o puneți, si pe cutare
la mine-l supuneți. S-o aprins ceru și pămîntu de șuerul șerpilor,
de nechezul epelor, de zbierătul vacilor, de zbierătul oilor ; așa să
se aprindă inima cutaruia după mine, după vorba mea, să tragă la

(1) Ortografia am reprodus-o întocmai. Se poate vedea că Eminescu nu in-
trebuința *î* (i scurt), nici *ă* (u scurt), nici *ș* sau *đ* ; în loc de *i* scrie *î*, în loc
de *ă*, *â*.

mine cum trage vaca la vițel, vițelul la vacă, mama la copil, copilul la mamă, cum trage oaca la miel și mielul la oacă, cum s-au plecat acele 99 de fete pe căpătâiul lor cu dragoste la dragostea cea de'ntâi, așa să se plece la mine cutare; cum nu pot să meargă negustorii fără argiut la negoț, așa să nu poată cutare fără mine“.

Zaharul cu care se descintă se dă aceluia ce vrei să-l supui iar banul rămâne descintătoarei.

II.

„Duminică dimineață m-am sculat, pe ochi negri m-am spalat, la icoană m-am închinat, la biserică am plecat; la biserică când am ajuns, ușile s'au închis, făcliile s'au stins și popii au stat din celit. Eu am prins a plinge și a mă văicăra. Maica Domnului din poarta cerului m-a văzut și a prins a striga: — Cutare, de ce plingi și de ce te văicărezi? — Cum n-oiu plinge și nu m-oiu văicăra: că Duminică dimineață m-am sculat, pe ochi negri m-am spalat, la icoană m-am închinat, la biserică am plecat; acolo dacă am ajuns, făcliile s-au stins și popii au stat de celit. — Nu te plinge și nu te văicăra, că eu de mină te-oiu lua, la fântâna lui Iordan te-oiu duce, trei fete oiu pune și apă or aduce, și eu te-oiu spala, cununie de măcieș din cap și-oiu lua, jos și-oiu arunca; mânuși negri din mână și-oiu lua, jos și-oiu lepăda; de acolo de șerpe te-oiu descinge, jos și-oiu lepăda, cu dragostea te-oiu îmbrăca, cu gurișă de cuc, cu glasul de voinie, cu buzele de miere, să se bată toți voiniciei după ele. Amin“.

Descintecul se face ca mai sus.

(Auzite de la Maria V. Axinte Ferariu, din com. Băhoi jud. Bacău.)

De lungoare

„Marți dimineață m-am sculat, pe carare am plecat; când la jumătate de cale, mă întinui c-o zare mare. — Unde te duci, zare mare? — Mă duc la cutare să iau lungoarea din cutare, din trupul lui, din pielea lui, din ciolane, din ochi, din sprincene, din limbă, de sub limbă, din sfirecul nasului, din umerii obrazului. Au venit 2 zări și-au luat 2 lungori; au venit 3 zări și-au luat 3 lungori; au venit 4 zări și-au luat 4 lungori . . . . și-a venit a noua zare și-a luat lungoarea cea mare din trupul lui, din pielea lui . . . . din umerii obrazului, și cutare a rămas luminat, curat, ca D-zeu ce l-a lăsat, ca maică-sa ce l-a făcut“.

Se descintă în trei zile de-a rândul în apă neincepută, cu trei fire de mătură și trei fire de trestie, iar în timpul descintecului se

atinge din cînd in cînd cite un cărbun. După ce s-a descintat, se dă bolnavului să bea și să se spele.

(Auzit de la Ileana S. G. Tolarecă, din com. Bolocf, jud. Bacău)

Pentru deochiatul vacilor

Se descintă in trei zile de a rindul, începindu-se primul de marți, in tăriță, sare și apă care ferbe.

„Marți dimineață (numele vacii) s-a sculat, la păscut a plecat, cu deochetoarea s-a lutilnit, coarnele i-a ciuntit, părul i l-o zburlit, coada i-a rupt, și laptele și untul i-a perit ; iar ea zbiera și se olicăia, și a întrebat-o:— Cutare ce zbieri și te olicăiești, nu mai zbiera și nu te mai olicăi, că eu te-oiu lua de cornul drept, la fîntina lui Ion Botezătorul te-oiu duce, cu apă limpede te-oiu spăla, și te-oiu curăți, coarnele și-oiu descianti, părul și-oiu netezi, coada și-oiu întregi, laptele și untul și-or veni*.

După ce s-a descintat, in trei zile, se dă vacii să mînuce lărițele ast-fel pregătite.

De deochiu

XIII

„La o răchită răsădită este o fată împodobită cu un ochi de apă și unu de foc ; cel de apă stinge pe cel de foc. Cum se stinge focul de apă, așa să se stingă deocheturile și răzmeriturile de la cutare“.

XIV

„Să chee, să răschee deochetură de gras, deochetură de frumos, d. de urit, d. de slab, d. de 99 de feluri ; să chee, să răschee din rinză, din osinză, din mațe, din inima lui, din fața obrazului, din zgîrciu nasului ; să rămie cutare curat, luminat, ca argintul cel varsat, ca maică-sa ce l-a făcut și Maica Domnului l-a lăsat. Amin, amin. Descîntecul de la mine leacul de la D-zeu.“

XV

„Sint trei vițe de vie : din una curge apă, din una curge vin, din una curge pelin. Care o băut apă, s-o sătural ; care o băut viu, s-o îmbătat ; care o băut pelin, o crăpat. Să crapă ochii cui te-o deochet.

(Auzite de la Maria V. Axinte Ferariu, din com. Bulocf. jud. Bacău)

I. Dim. Durău

De desfacut

„Ea făcu cu una, eu desfac cu două; ea făcu cu 2, eu desfac cu 3 . . . . ea făcu cu 8, eu desfac cu 9, cu minile amindouă. La răchita răsădită șade o fată despletită, cu ochii de șerpoaică și cu gura de leoaică, și strigă în gura mare: — Șarpe balaur cu solzii de aur, strigă la cutare să se ducă la apă lină. Buna dimineață apă lină ce ai venit plină de tină, am venit la apă lină să mă spal de dal, de fapt, de ură, de piră. să mă spal de faptul cel mare, să se ducă din vad în vad pe capul cui mi-a dat*.

(Adunate din Timboești, jud. R.-Sarat

Hristian N. Tapu.

Note bibliografice

Emilgar. *Ion Creangă* (Extras din Revista „Arhiva“). Iași. Tipografia-Editoare „Dacia“ P. Iliescu et D. Grossu 1902.—D-l Emilgar, un cunoscut admirator al marelui scriitor moldovan Ion Creangă, în această broșură de 35 pag., cu un talent vădit și cu o competiță netagăduită, ni dă un studiu destul de documentat asupra vieții, a activității literare și a manuscriselor lui Moș Creangă.—Ar fi de prios să vorbim prea mult asupra acestei conștiințioase lucrări, fiind că autorul lucrează la un studiu mult mai amănunțit, care va servi ca prefață la o ediție a operilor lui Creangă, pe care D-l Emilgar o pregătește.

Pentru a înlesni pe autor în această grea lucrare, rugăm pe toți acei cari cunosc cîte ceva din viața lui Creangă, să trimeată la redacția „Șezătoarei“ notișile lor, pe cari le vom înainta D-lui Emilgar.

Ion Creangă. *Opere complete cu o prefață și un indice.* București, Editura Institutului de Arte grafice Minerva. 1902 — Asupra acestui volum, editat sub îngrijirea D-ilor Chendi și Iosif, a se citi articolul special al D-lui Gh. T. Kirileanu, publicat chiar în acest număr.

M. Eminescu. *Opere complete. I. literatura populară.* Scrieri inedite. — București Editura Institutului de Arte grafice Minerva. 1902

— În acest volum, publicat de D-l Ilarie Chendi, care a adăugat și o Prefață, sînt adunate pociiile populare culese de Eminescu, poveștile-poeme ale acestuia, și alte povești în proză. — Multe din aceste bucăți, zice—cu nedrept—editorul, că sînt inedite. — Asupra modului de a edita al D-lui Chendi, vom mai vorbi și altă dată.

Achter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig. Herausgegeben von dem Leiter des Instituts *Prof. Dr. Gustav Weigand*. — Leipzig, Iohan Ambrosius Barth (Arthur Meiner), 1902. — În acest nou volum, încă o nouă dovadă a activității ce se dezvoltă în Seminarul D-lui Weigand, și a folosului real ce aduce științei rominești această instituțiune, se găsesec lucruri foarte importante, cari interesează de aproape pe folklorist. În studiul D-lui Sterie Stinghe, „Die Schkejer oder Trokaren in Kronstad“ (pag. 1-85), găsim un frumos material: clutice, colinde, povești, redatc în graiul popular cu exactitate științifică, ceea ce are o mare importanță pentru filolog ca și pentru folklorist. Tot așa de important e și glosarul publicat la finele studiului — În un lung studiu al D-lui Sextil Pușcariu: „Die rumänischen Diminutivsuffixe“ [p. 86-233], se cercetează materialul folkloristic, cercetări făcute și asupra materialului publicat de „Șezătoarea”; în fine, D-l Weigand, în importantul său studiu „Dialekte der Grossen Walachei“ (p. 234-324), ni dă, de asemenea, niște texte foarte conștiincioase, precum sînt toate pe cari le-a publicat și în celelalte 7 volume anterioare. — Precum vedem, Seminarul D-lui Weigand dă roade frumoase, ceea ce dovedește netemeinicia campaniei întreprinsă contra D-sale, de către unele persoane din țară. Noi sîntem veseli văzînd că și pentru anul bugetar viitor s-a inseris, în bugetul Ministerului Instrucțiunii, suma necesară pentru întreținerea acestui Seminar.

A. G.

În *Revue des traditions populaires*, din Paris, No. 11 din Noembrie 1902, se publică, pe 15 pagini, o parte din studiul D-lui Artur Gorovei, asupra *Nașterii la Romîni*, un rezumat al lucrării bine cunoscută a D-lui S. Fl. Marian.

Colaboratorul nostru *Ioan Adam* a dat la iveală un nou roman: **Sybaris**. — Cine trimete trei lei autorului, în Constanța, primește volumul recomandat.

Din lucrările membrilor de la Șezătoarea

- G. G. Burghilea. *Fragmente literare și istorice*, cu o prefață de Gr. G. Tocilescu, 1902.
- I. Cosmescu. *Chestiuni de învățămînt*. Note critice ed. autorului, București, 1901.
- „ „ *Pentru ori ce bun Român*. Focșani, 1902.
- Dr. Toma Dicescu. *Carte de citire germană (crestomatie)* pentru licee, siminarii și școli secundare.
- „ „ *Comentar la această carte de citire* scris în limba germană, spre îndrumarea în conversație (două fascicule).
- „ „ *Rolul statului și al familiei în educație*.
- „ „ *Cultura morală a tinereții*.
- „ „ *Individualitatea. Deprinderea*.
- „ „ *Pestalozzi pentru cultura și șericirea poporului*.
- „ „ *Propagarea cunoștințelor agricole prin învățător*.
- „ „ *Material pentru serbări școlare și șezători*.
- Iuliă A. Zanne. *Proverbele Romînilor*, vol. VII op. premiat de Academia Romîna, 1902, București.

DE LA ADMINISTRAȚIE

Cotizații plătite : A. Vasiliu, Tâtaruși, 6 lei ; Gh. Lupascu, Hârmănești, 12 lei ; Radu Marinescu, Heciș, 6 lei ; V. Hudiță, Bogdănești, 6 lei ; D. Adămescu, Dimăcheu, 15 lei ;

Abonamente plătite : D-ra Tereza Stratulescu, Iași, 3 lei ; D-nii I. G. Bibicescu, București, 3 lei ; N. V. Ionescu, Botoșani, 3 lei ; N. Petroff, Birlad, 3 lei ; C. Săghinescu, Secueni [Bacău], 3 lei ; C. Trnjo, Iași, 3 lei. -

---

A APĂRUT :

—≡≡≡ **DUPĂ DRAGOSTE** ≡≡≡—

un volum de schițe și nuvele, cuprinzind 200 pagine, de

ARTUR GOROVEI

Acest volum, care se vinde în librării cu 1 leu 25 bani, îl oferim, membrilor și abonaților revistei noastre, cu un leu, expediat franco.

Prețul se primește și în timbre postale.

La Tipografia și Librăria

M. SAIDMAN

FALTICENI

Se află de vânzare: /

Caiete speciale divizia I-a de I. Nicolescu-Radu
a 6 bani bucata.

Și caiete speciale de divizia II-a și a III-a cu
prețuri reduse.

Caiete de Dictando, Aritmetică, și Caligrafie a
2 lei 80 bani suta.

Topuri de hârtie de la 1 leu 80 b. în sus.

Asemenea execută Tipografia orî-ce lucrări
cu prețuri reduse.
